

НИЙЛ ГЕЙМЪН
ДОБРИТЕ МОМЧЕТА
ЗАСЛУЖАВАТ УСЛУГИ

Превод от английски: Росица Панайотова, 2007

chitanka.info

Моите деца обичат да слушат истински приказки от собственото ми детство: „Онзи път, когато баща ми заплаши един пътен полицаи, че ще го арестува“, „Как на два пъти счупих предния зъб на сестра ми“, „Когато се престорих на близък“ и дори „Денят, в който без да искам убих пустинния плъх“.

Тази история никога не съм им я разказвал. Много ще ми е трудно да обясня защо.

Когато бях деветгодишен, от училище ни казаха, че можем да изберем да свирим на какъвто инструмент пожелаем. Едни момчета избраха цигулка, кларнет, обой. Други предпочетоха тимпаните, рояла, виолата.

Не бях едър за възрастта си, но единствен в цялото училище избрах да свиря на контрабас, най-вече защото ми се нравеше нелепостта на идеята. Харесваше ми да съм дребосък, който свири, забавлява се и разнася насам-натам инструмент много по-голям от самия него.

Контрабасът беше собственост на училището и аз бях дълбоко впечатлен. Научих се да свиря с лък, макар да не проявявах особен интерес към техниката на свирене с него, защото предпочитах да дърпам огромните метални струни с пръсти. Десният ми палец беше непрестанно подут от бели пришки, които с времето се превърнаха в мазоли.

Доставяше ми удоволствие да чета за историята на контрабаса: че той не бил част от острото стържещо семейство на цигулката, виолата и челото; линиите му са по-нежни, по-меки, по-плавни; всъщност бил последният оцелял от едно изчезнало семейство инструменти — това на старинната виола, и по-правилно било да се нарича виола да гамба.

Това научих от учителя по контрабас, възрастен музикант, повикан от училището специално, за да ми преподава по няколко часа седмично, на мен и на още няколко по-големи момчета. Човекът беше гладко избръснат, оплешивяващ и напрегнат, с дълги мазолести пръсти. Правех какво ли не само да ми разказва за историята на контрабаса, за миналото си като сезонен музикант, за живота си, докато е кръстосвал страната. Отзад на велосипеда му имаше приспособление за закрепване на контрабаса и той невъзмутимо въртеше педалите из провинциалната местност с инструмента зад гърба си.

Никога не се беше женил. От добрите контрабасисти, така ми казваше, не ставали добри съпрузи. Наблюденията му били многобройни. Няма ло велики мъже челисти — това си го спомням. А мнението му за виолистите и от двата пола не би могло да се включи в книга.

Говореше за училищния контрабас в женски род. „Няма да й навреди, ако я лакираме“ — така казваше. Или: „Погрижи се за нея и тя ще се погрижи за теб“.

Не бях кой знае какъв контрабасист. Не се справях особено добре с инструмента и единственото, което си спомням от принудителното ми участие в училищния оркестър, е как се оплитах в партитурата и надничах в партитурите на челистите пред мен, как ги чаках да обърнат страниците, за да засвирия аз и да се включа в какофонията на ученическия оркестър с ниски, дилетантски басови звуци.

Изминали са толкова години и почти съм забравил да разчитам ноти; но когато сънувам, че чета музика, продължавам да сънувам в басовия регистър. „Всички крави ядат трева.“ „Добрите момчета винаги заслужават услуги.“

Всеки ден след обяда момчетата, които свиреха на инструменти, слизаха в музикалната школа и се упражняваха, докато момчетата, които не свиреха, се излежаваха по леглата си и четяха книжки и комикси.

Аз се упражнявах рядко. По-често си носех книга и тайно я четях, възкачен на високия си стол, хванал с една ръка гладкото кафяво дърво, а с другата лъка, с цел заблуждаване на случайния наблюдател. Бях мързелив и ми липсваше вдъхновение. Лъкът ми чегърташе и скрибуцаше, вместо да издава плавни и гладки звуци, а пръстите ми върху струните бяха колебливи и непохватни. Другите момчета работеха върху инструментите си. Аз не. Докато седях по половин час дневно с баса, на никого не му пукаше. Освен това имах на разположение за репетиции най-хубавата и най-голямата стая, тъй като контрабасът се съхраняваше в шкафа в голямата музикална зала.

Трябва да ви кажа, че от нашето училище беше излязла само една велика личност. Това беше част от легендата — как въпросният предмет на гордост бил изключен от училището, след като минал пиян със спортната си кола по игрището за крикет, как след това станал богат и известен — първо като второстепенен актьор в „Ийлинг

Комедис“, а след това и като типичния англичанин в куп холивудски филми. Така и не беше станал истинска звезда, но когато в неделя вечер ни пускаха филм, ръкопляскахме, ако той участваше.

Когато бравата на стаята за репетиции изщрака и се завъртя, аз оставих книгата си на пианото и се наведох напред, за да обърна страницата на орфаните „52 музикални екзерсиса за контрабас“, при което чух гласа на директора на училището.

— Музикалната школа бе специално построена, разбира се. Това е главната зала за репетиции... — И те влязоха.

Бяха директорът на училището, директорът на музикалния отдел (безцветен очилат мъж, когото доста харесвах), заместник-директорът на музикалния отдел (който дирижираше училищния оркестър и който учтиво не ме харесваше) и, няма грешка, самата велика личност в компанията на ухаеща на парфюм руса жена, която го държеше за ръката и също изглеждаше като кинозвезда.

Престанах да се преструвам, че свиря, изхлузих се от високия стол и заставах почтително, хванал грифа на контрабаса.

Директорът им разказа за звукоизолацията и за килимите, и за благотворителния фонд за построяването на музикалната школа, и подчерта, че следващият етап ще изисква сериозни дарения, и тъкмо бе започнал да навлиза в цените на двойното остъкляване, когато уханната жена каза:

— Вижте колко е сладък! — и всички погледнаха към мен.

— Голяма цигулка — как си я слагаш под брадичката? — попита ме великата личност и всички се разсмяха прилежно.

— Толкова е голям — каза жената. — А ти си толкова малък. Ама ние ти прекъснахме репетицията. Продължавай. Изсвири ни нещо.

Директорът и директорът на музикалния отдел грейнаха срещу мен в очакване. Заместник-директорът на музикалния отдел, който не хранеше илюзии за музикалните ми умения, започна да обяснява, че първата цигулка се упражнява в съседното помещение и че за него щяло да бъде удоволствие да им посвири и...

— Аз искам да чуя *него* — настоя жената. — На колко си години, хлапе?

— На единайсет, госпожице.

Тя весело сръга великата личност в ребрата.

— Нарече ме „госпожица“. Хайде. Изсвири ни нещо.

Великата личност кимна и двамата впериха погледи в мен.

Контрабасът изобщо не е солов инструмент дори за компетентните музиканти, а аз бях на светлинни години от компетентността. Но си настанях д-то обратно на високия стол, обхванах с пръсти грифа, взех лъка с туптящо като тимпани сърце и се приготвих да се изложа.

Помня, нищо че са минали двамайсет години.

Даже не гледах в „52 музикални екзерсиса за контрабас“. Свирих... нещо. То се виеше и бумтеше, пееше и резонираше. Лъкът се плъзгаше в необичайни и уверени арпежи. В един момент оставих лъка и изтръгнах с пръсти от струните сложно пицикато. Направих с контрабаса нещо, които не би направил и опитен джазов музикант с ръце колкото главата ми. Свирих и свирих, и свирих на четирите обтегнати метални струни, прегърнал инструмента, както никога не бях прегръщал човешко същество. И накрая, останал без дъх и възбуден до крайност, спрях.

Русата жена заръкопляска първа, но всички ръкопляскаха, дори, макар и със странно изражение, заместник-директорът по музиката.

— Не знаех, че контрабасът е толкова многофункционален инструмент — отбеляза директорът. — Много приятно парче. Хем съвременно, хем класическо. Много добре. Браво. — След което изведе останалите навън, а аз останах там, изцеден докрай, галец грифа на контрабаса с пръстите на лявата си ръка, милващ струните с дясната.

Както във всяка истинска история краят е объркан и незадоволителен: на другия ден пренасях огромния инструмент през училищния двор към параклиса, където щеше да репетира оркестърът. Ръмеше дъжд и се подхлъзнах на мокрите камъни. Паднах по лице. Дървеният гриф на контрабаса се счупи, а корпусът му се спуска отпред.

Дадох го на поправка, но когато се върна, не беше същият. Струните бяха по-високо и се дърпаха по-трудно, новият гриф ми се струваше поставен под неправилен ъгъл. Дори за необиграното ми ухо беше доловима разликата в тембъра. Не се бях погрижил за него; той вече нямаше да се грижи за мен.

Когато следващата година се преместих в друго училище, не продължих да свиря на контрабас. Мисълта да свиря на друг

инструмент ми се струваше някак нелоялна, а и прашният черен контрабас в шкафа на залата за музика в новото ми училище определено не ме харесваше. Бях белязан като принадлежащ на друга. И вече бях толкова висок, че нямаше нищо нелепо в стоенето ми зад контрабаса.

А много скоро щяха да дойдат момичетата.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.